

LIETUVOS RESPUBLIKOS VYRIAUSYBĖS KANCELIARIJA
TEISĖS GRUPĖ

IŠVADA

DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS SAUGAUS EISMO AUTOMOBILIŲ KELIAIS
ĮSTATYMO NR. VIII-2043 2, 6-2, 10 IR 11 STRAIPSNIŲ IR PRIEDO PAKEITIMO IR
ĮSTATYMO PAPILDYMO 11-1, 11-2 IR 11-3 STRAIPSNIAIS ĮSTATYMO PROJEKTO
(toliau – Projektas)
(TAP-21-1265) (21-26800(2))

2021-10-04 Nr.NV-2403

Vilnius

Įvertinę Projekto atitiktį įstatymams ir teisės technikos reikalavimams teikiame šias pastabas ir pasiūlymus:

1. Dėl Projekte viešajai įstaigai Transporto kompetencijų agentūrai (toliau – Agentūra) suteikiamų naujų viešojo administravimo įgaliojimų (funkcijų) nustatymo:

1.1. Viešojo administravimo įstatymo 5 straipsnio 2 dalies 2 punkte nustatyta, kad „viešosioms įstaigoms, kurių savininkė ar dalininkė yra valstybė ar savivaldybė, <..> gali būti suteikiami įgaliojimai atlikti funkcijas tik šio įstatymo 6 straipsnio 2, 3 ir 4 punktuose nustatytose viešojo administravimo srityse, kai tokie įgaliojimai yra tiesiogiai susiję su viešosios įstaigos ar asociacijos veiklos tikslais ir kai nėra valstybės ar savivaldybių institucijų ar įstaigų, kurioms šie įgaliojimai gali būti suteikti“, tačiau tokia informacija Projekto aiškinamajame rašte nepateikta. Be to, neturėtų būti administracinio reglamentavimo ir viešųjų paslaugų teikimo administravimo funkcijų (Viešojo administravimo įstatymo 6 straipsnio 1 ir 5 dalys). Pažymėtina ir tai, kad kai ta pati institucija rengia teisės aktus, tvirtina juos ir prižiūri jų laikymąsi, atsiranda rizika nešališkumui ir Viešojo administravimo įstatymo 3 straipsnyje nustatyto objektyvumo principo taikymui reguliuojant atitinkamą veiklą.

1.2. Pagal šio Viešojo administravimo įstatymo 5 straipsnio 1 dalies 2 punktą viešosioms įstaigoms, kurių savininkė ar dalininkė yra valstybė ar savivaldybė, viešojo administravimo įgaliojimai gali būti suteikti tik įstatymais, <...> ir nustatomas baigtinis konkrečių tokiame subjektui suteikiamų viešojo administravimo įgaliojimų sąrašas, todėl Projekto 3 straipsniu keičiamo Saugaus eismo automobilių keliais įstatymo (toliau – Įstatymas) 10 straipsnio 12 dalies 12 punkto, kuriame nustatyta, kad „atlieka kitas Susisiekimo ministerijos pavestas funkcijas, susijusias su eismo saugumo užtikrinimu“ siūlome atsisakyti. Be to, Agentūros funkcijos nustatytos ir kituose Įstatymo straipsniuose (pvz., 11² straipsnio 10 dalis), todėl siūlome papildyti Įstatymo 10 straipsnio 12 dalį nuostata, kad atlieka ir kitas Įstatyme nustatytas funkcijas.

1.3. Projekte siūloma nustatyti naujas funkcijas Agentūrai, tačiau Projekto aiškinamajame rašte nurodyta, kad papildomų biudžeto lėšų nereikės ir nenurodyta iš kokių šaltinių bus

finansuojamas šių funkcijų atlikimas. Pažymėtina, kad Agentūros išvadoje nurodyta, kad turi būti užtikrintas pavedamų funkcijų atlikimui tinkamas finansavimas. Pažymėtina, kad Konstitucinis Teismas yra pažymėjęs, kad pagal Konstituciją įstatymų leidėjas, išleisdamas įstatymą ar kitą teisės aktą, kuriam įgyvendinti reikalingos lėšos, turi numatyti tokiam įstatymui ar kitam teisės aktui įgyvendinti būtinas lėšas; pagal Konstituciją įstatymų leidėjas negali sukurti tokios teisinės situacijos, kai išleidžiamas įstatymas arba kitas teisės aktas, kuriam įgyvendinti reikia lėšų, bet tokių lėšų neskiriama arba jų skiriama nepakankamai (Konstitucinio Teismo 2004 m. gruodžio 13 d., 2006 m. gruodžio 21 d., 2010 m. birželio 29 d. nutarimai). Siūlome nurodyti, koks būtų apytiksliai reikalingas papildomų valstybės biudžeto lėšų poreikis, šių lėšų numatymo ir skyrimo galimybės.

2. Projekto 1 straipsniu keičiamo Įstatymo pildomoje Įstatymo 2 straipsnį 23¹ dalyje nustatyta, kad „juodoji dėmė – avaringa kelio arba gatvės vieta, kurioje įskaitinių eismo įvykių skaičius pasiekė ribinę reikšmę.“ Tačiau siekiant teisinio aiškumo turėtų būti atskleistos sąvokų „įskaitiniai eismo įvykiai“ ir „ribinė reikšmė“ turinys.

3. Projekto 1 straipsniu keičiamo Įstatymo 2 straipsnyje pateiktuose apibrėžimuose siūlome kur įmanoma atsisakyti sąvokų *idem per idem* apibrėžimo, pvz., tokių kaip „Kelio infrastruktūros *projektas* – *projektas*“, Kelio ruožo saugumo kategorija – viena iš kategorijų“ (be to, nei Projekte, nes Įstatyme nėra nurodytos kitos kategorijos, todėl neaišku, kiek jų yra ir kokios tai yra kategorijos), „Reguliarus kelio saugumo *patikrinimas* – periodinis *patikrinimas*“ ir kitos. Taip pat siekiant teisinio aiškumo turėtų būti atskleistos vertinamojo pobūdžio sąvokos, tokios kaip „*svarbus* esamas kelių tinklas“ (neaiški žodžio „esamas“ vartojimo reikšmė, ar gali būti ir *nesamas* kelių tinklas?), „eismo saugumo srities teisės aktų *esminiai* pažeidimai“ ir kitos.

4. Projekto 1 straipsniu keičiamo Įstatymo 2 straipsnyje pildomoje 24¹ dalyje siūlome tikslinti formuluotę „esamam kelių tinklui, kuris turi poveikį eismui, pertvarkyti“, nes neaiški žodžių „kuris turi poveikį eismui“ pridėtinė reikšmė ir apie kokį poveikį eismui kalbama, nes nei Projekte, nei Įstatyme nenustatomas kelių tinklo poveikis eismui ar šio poveikio nebuvimas.

5. Projekto 1 straipsniu keičiamo Įstatymo 2 straipsnio 25 dalyje siekiant teisinio aiškumo ir vartojamų sąvokų vienodumo, siūlome nurodyti, *koks* projektas turimas omenyje.

6. Projekto 1 straipsniu keičiamo Įstatymo pildomoje 2 straipsnio 25¹ dalyje siūlome atsisakyti perteklinio žodžio „galiojantį“, nes savaime aišku, kad tik galiojantis dokumentas suteikia teisę atlikti jame nurodytus veiksmus, kaip šiuo atveju, atlikti kelių saugumo auditą. Be to, Įstatymo 11² straipsnio 3 dalyje nustatyta, kad asmeniui leidžiama atlikti kelių saugumo auditą tik turint *galiojantį* kelių saugumo auditoriaus pažymėjimą.

7. Projekto 1 straipsniu keičiamo Įstatymo pildomoje 2 straipsnio 47¹ dalyje vartojama „*sunkiojo* keturračio“ sąvoka, kurios apibrėžimas nepateiktas nei Įstatyme, nei Projekte. Pažymėtina, kad Konstitucinis Teismas 2006 m. lapkričio 13 d. nutarime pažymėjo, kad įstatymuose vartojamų sąvokų turinys gali būti apibrėžiamas (*inter alia* aiškinamas) tik įstatymu. Atsižvelgdami į tai, siūlome ją apibrėžti (kaip ir kitos keturračių sąvokos: „lengvasis keturratis“,

„keturratis“, „galingasis keturratis“) ir įvertinti poreikį keisti kitus Įstatymo straipsnius, kuriuose nustatytos teisės normos, susiję su keturračiais (pvz., Įstatymo 2 straipsnio 3 dalis, 16 straipsnio 5 dalis ir kitos).

8. Siekiant išvengti skirtingo interpretavimo taikant Įstatymą, siūlome apibūdinant (nurodant) tuos pačius reguliuojamus teisinius santykius, institutus ar dalykus vartoti tas pačias sąvokas. Atsižvelgdami į tai, Projekto 1 straipsniu keičiamo Įstatymo pildomoje 2 straipsnio 72¹ dalyje ir kitose Įstatymo nuostatose siūlome tikslinti formuluotę „sužalojimų rizika“. Įstatyme apibrėžtoje eismo įvykio sąvokoje nurodyta, kad „eismo įvykis – įvykis kelyje, viešojoje arba privačiojoje teritorijoje, kai judant transporto priemonei *žūsta ar sužeidžiami žmonės*“ (taip pat ir kitose Įstatymo nuostatose), t. y. sąvoka „sužalojimas“ nevartojama.

9. Siekiant teisinio aiškumo siūlome atskleisti Projekto 4 straipsniu keičiamo Įstatymo 11 straipsnio 2 dalyje vartojamų formuluočių „eismo organizavimo priemonės“ ir „automatizuotos pagalbinės vairavimo sistemos“ turinį, nes nei Projekte, nei Įstatyme jos neatskleistos. Be to, manome, kad šioje dalyje naujai įrašoma nuostata yra deklaratyvaus pobūdžio ir neaišku kaip ji bus įgyvendinama praktikoje. Be to, šio straipsnio reguliavimo dalykas yra saugių eismo sąlygų užtikrinimas *keliuose*. Atsižvelgdami į tai, siūlome tikslinti ir šios nuostatos poreikį, laukiamus rezultatus nurodyti Projekto aiškinamajame rašte.

10. Projekto 5 straipsniu pildomo Įstatymo 11¹ straipsnio pavadinime išvardyti kelių infrastruktūros saugumo valdymo procedūras sudarantys elementai (turinys). Atsižvelgdami į teisės technikos reikalavimus, manome, kad ne pavadinimo dalykas yra sąvokų turinio atskleidimas, nes pavadinimas turi būti kuo trumpesnis ir glaustesnis, o tai turėtų būti Įstatymo straipsnio reguliavimo dalykas.

11. Projekte nustatant įgyvendinamąsias nuostatas (pvz., Įstatymo 11¹ straipsnis), išskyrus Įstatymo 10 straipsnį, turėtų būti formuojami pavedimai susisiekti ministru, o ne ministerijai, vadovaujantis Vyriausybės įstatymo 26 straipsnio 3 dalies 5 punktu, nustatančiu, kad ministras priima ir pasirašo įsakymus.

12. Projekto 5 straipsniu keičiamo Įstatymo pildomo 11¹ straipsnio 2 dalyje nustatyta, kad „poveikio kelių saugumui vertinimo išvada privaloma kelio savininkui (valdytojui). Jeigu kelio savininkas (valdytojas) nesutinka su poveikio kelių saugumui vertinimo išvada arba jos dalimi, kelio savininkas (valdytojas) pateikia poveikio kelių saugumui vertinimo išvadą pateikusiam subjektui nesutikimo argumentus (nesutikimo argumentai įforminami protokolu arba raštu ir pridedami prie poveikio kelių saugumui vertinimo išvados)“. Tačiau Įstatyme nenurodyta tokių nesutikimo argumentų teisinė reikšmė (kokias sukels pasekmes), nes poveikio kelių saugumui vertinimo išvada yra besąlygiškai privaloma. Siūlome tikslinti. Pastaba ir dėl šio straipsnio 8 dalies.

13. Projekto 5 straipsniu keičiamo Įstatymo pildomo 11¹ straipsnio 3 dalyje nustatyta, kad jeigu kelių saugumo auditą atlieka asmenų grupė, bent vienas šios grupės narys turi būti kelių saugumo auditorius, tačiau, kitose Įstatymo nuostatose kalbama apie vieno asmens atliekamą auditą (pvz., 3, 8 dalys). Siūlome aiškiai nurodyti, kad auditą gali atlikti ir asmenų grupė.

14. Projekto 8 straipsniu keičiamo Įstatymo priede nurodytų Europos Sąjungos (toliau – ES) teisės aktų nuorodos patikslintos tik mechaniškai išbraukus jų oficialaus paskelbimo šaltinius. Tačiau šios nuorodos, kartu įvertinant ir Įstatymo nuostatų keitimo poreikį įgyvendinant pasikeitusius ES teisės aktus (kartu parengiant ir atitikties lenteles), turėtų būti peržiūrėtos iš esmės, nes dalis šiame priede nurodytų ES teisės aktų jau negalioja (pvz., priedo 1, 5, 8 punktai) arba buvo pakeisti, t. y. nurodyti ne paskutiniai jų pakeitimai (pvz., priedo 6, 7 punktai). Atsižvelgdami į tai, kad toks įgyvendinimas gali užtrukti, o ir Projektą papildžius naujomis ES teisės aktus įgyvendinančiomis nuostatomis jis turės būti derinamas su suinteresuotomis institucijomis iš naujo, siūlome keisti tik priedo 10 punktą.

15. Projekto 9 straipsnio 3 dalyje nurodyti ne visi subjektai, kurie turės priimti įgyvendinamuosius teisės aktus (pvz., Įstatymo 11² straipsnio 11 dalis, 11³ straipsnis). Taip pat atitinkamais teisės aktais turi būti papildytas Projekto aiškinamojo rašto 11 punktas. Be to, įgyvendinamuosius teisės aktus susisiekiimo ministras būtinai turės priimti, todėl formuluotėje „susisiekiimo ministras *ar* jo įgaliota institucija“ netinka jungtukas „*ar*“.

16. Siūlome tikslinti Vyriausybės nutarimo projekto, kuriuo Projektas teikiamas Seimui, 2 punkto formuluotę, nes keičiamo Įstatymo įgyvendinamieji teisės aktai galės būti priimti tik po šio Įstatymo paskelbimo. Be to, Projekto aiškinamajame rašte reikėtų pagrįsti, kokios objektyvios aplinkybės lėmė, kad Projektas nebuvo parengtas laiku (įgyvendinama Direktyva (ES) 2019/1936 priimta prieš beveik 2 metus, t. y. 2019 m. spalio 23 d.), todėl Seimo prašoma svarstyti skubos tvarka.

17. Atkreiptinas dėmesys, kad Seime užregistruotas Vyriausybės pateiktas Saugaus eismo automobilių keliais įstatymo Nr. VIII-2043 2, 9, 10, 14, 17, 22, 23, 27(2) straipsnių ir priedo pakeitimo ir Įstatymo papildymo 14(1) ir 14(2) straipsniais ir 2 priedu įstatymo projektas Nr. XIIP-4637, kuriame keičiamas tas pats kaip ir Projektu Įstatymo 2 straipsnis ir priedas. Seimui priėmus šį projektą, su jų nuostatomis reikės suderinti Projekto nuostatas. Šia informacija siūlome papildyti Projekto aiškinamąjį raštą.

18. Atsižvelgiant į Korupcijos prevencijos įstatymo 8 straipsnio 1 dalies 13 punkto nuostatą, kad teisės akto projekto rengėjas atlieka teisės akto projekto antikorpacinį vertinimą, jeigu rengiamame teisės akte numatoma reguliuoti visuomeninius santykius, susijusius su licencijuojamos ūkinės komercinės veiklos ar ūkinės komercinės veiklos, kuriai vykdyti reikalingas valstybės ar savivaldybės institucijų leidimas, subjektų kvalifikacijos ir dalykinės reputacijos reikalavimų nustatymu, panaikinimu ar pakeitimu, turi būti atliktas teikiamo Projekto antikorpacinis vertinimas. Projekto aiškinamojo rašto 6 punkte nenurodyta, ar toks vertinimas buvo atliktas ir kokie jo rezultatai.

19. Projekto lyginamasis variantas turi atitikti Projektą, todėl Projekto lyginamojo varianto 2, 6, 7 straipsniuose tikslinti Įstatymo atitinkamų straipsnių pavadinimų dėstymą, t. y. juos dėstyti pagal Teisės aktų projektų rengimo rekomendacijų, patvirtintų teisingumo ministro 2013 m.

gruodžio 23 d. įsakymu Nr. 1R-298, 35.3 papunkčio nuostatą (eilučių lygiavimas) kaip dėstoma Projekte.

20. Atkreiptinas dėmesys, kad į kai kurias suinteresuotų institucijų pastabas neatsižvelgta ir jos neįvertintos derinimo pažymoje (pvz., Teisingumo ministerijos išvados 4, 6 pastabos).

21. Teikiame taip pat šias pastabas ir pasiūlymus dėl Projekto aiškinamojo rašto:

1) Projekto aiškinamojo rašto 1 punkte nepateikta informacija apie Projekto tikslus ir uždavinius, todėl siūlome papildyti šia informacija;

2) Projekto aiškinamojo rašto 7 punkte nepateikta informacija apie administracinės naštos vertinimo rezultatus (nurodyta tik, kad atliktas), todėl siūlome papildyti šia informacija;

3) 2021 m. sausio 1 d. įsigaliojo Seimo statuto pataisos (Nr. XIII-3319), kuriomis Seimo statuto 135 straipsnis, reglamentuojantis reikalavimus aiškinamajam raštui, buvo papildytas nauju 8 punktu (atsirado papildomas reikalavimas aiškinamajame rašte nurodyti ir *ar įstatymo projektas neprieštarauja strateginio lygmens planavimo dokumentams*), todėl atitinkamai pildytinas Projekto aiškinamasis raštas;

4) Aiškinamojo rašto 9 punkte pateikta informacija apie sąvokų ir jas įvardijančių terminų įvertinimą (nurodyta, kad „įvertinta“) skiriasi nuo informacijos, nurodytos teikime Vyriausybei (nurodyta, kad dar tik „bus suderinti“).

Teisės grupės vyresnioji patarėja

Aida Gritienė